

L'AVENÇADA

SETMANARI RADICAL-NACIONALISTA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
CARRER DE TRES-LLITS, 3
LA CORRESPONDENCIA, AL DIRECTOR

Número. 5 cèntims

ELS TREBALLS ES PUBLIQUEN BAIX
L'EXCLUSIVA RESPONSABILITAT DE
LLURS AUTORS. NO'S TORNEN ELS
ORIGINALS.

ANY I

BARCELONA, 8 DE MAIG DE 1915

NÚM. 10

Els intel·lectuals catalans per la França i la Bèlgica

ELS JOCS FLORALS D'ENGUANY

Breu comentari

Diumenge passat se celebrà en el Palau de la Música Catalana la solemne festa dels Jocs Florals. Com cada any, sigué festa de flors i de bellesa, però més que cap any sigué festa de sentiments.

Veusaquí que lo que semblava havia esde-

a la heroica i sofranta Bèlgica, a la França, plena de gracia.

Nosaltres sentim l'ànima joiosa de poder oferir als nostres germans d'enllà del Pirineu aquest nou testimoni de l'amor que'ls professa, en aquestes hores tràgiques, la Catalunya espanyola. No tot són carlins i gent sense entranyes com els de *La Veu de Catalunya*, a nostra terra. Un dia és en el camp de la política que s'alça ardida la paraula del nostre il·lustre quefe Alexandre Lerroux en pro de França; un altre dia és en el camp de la literatura, i en la seva més alta trona, que s'alça la veu dels literats i poetes més eminents de Catalunya, per la meteixa causa.

Beneïda convergència espiritual que qui sab els fruits que pot donar-nos!

Un altre aspecte interessantíssim han tingut els Jocs d'enguany: el triomf dels supo-

sats vells sobre'ls pretesos joves, sobre aquella tant bescantada *jovenesa literaria* de que ens parla sempre *La Veu*, i que sab tot-hom que són quatre soldats i un cabo.

En efecte: vell d'edat i en escola literaria en Rahola, el poeta de la Costa Brava; vell d'edat, rès més que d'edat, l'eximi Apeles Mestres; amb barba i bigoti i cabells nevats

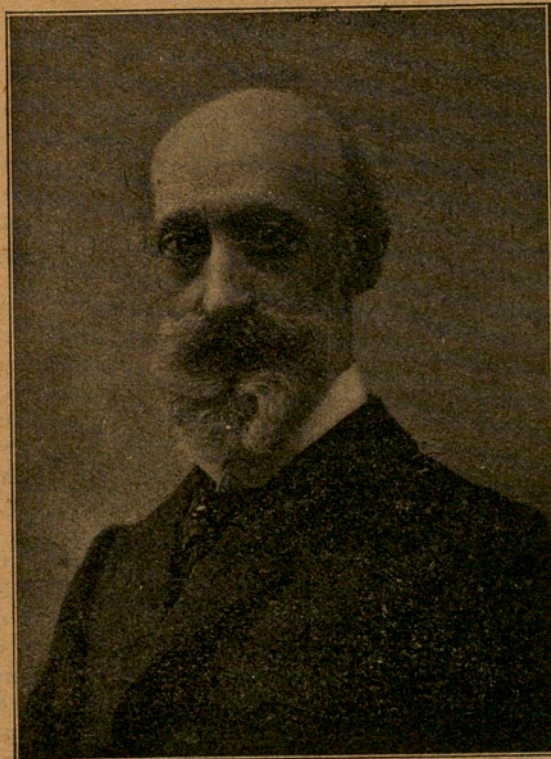
DON JOSEP PIN I SOLER

Il·lustre novel·lista, president dels Jocs Florals d'enguany, que ha pronunciat un hermós discurs d'amor a França i Bèlgica

vingut cosa arcaica, per la sola intervenció de literats *ja patums*, s'ha convertit en cosa *viva* i plena de realitat. La guerra europea, aquesta cruenta lluita que trasbalsa el món, ha estat cantada en nostre certamen literari nacional. I la Bèlgica i la França han estat homenatjades pels literats de Catalunya. Han estat en Pin i l'Apeles Mestres, ànimes de joventut eterna, els qui han fet de lo arcaic cosa viva.

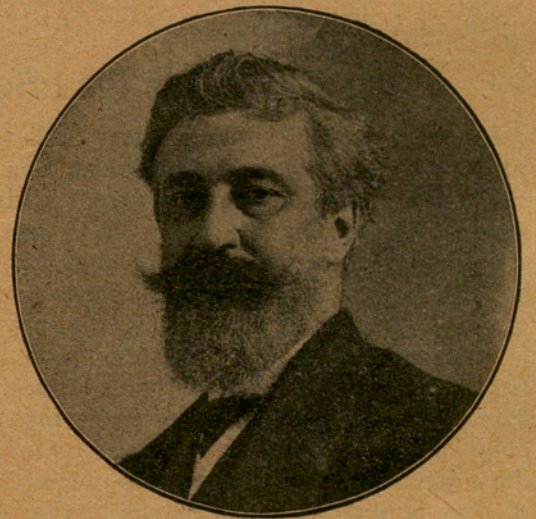
Els Jocs Florals d'enguany han estat un viu testimoni de l'amor que'ls catalans senten per França i Bèlgica, i, en general, per les nacions al·liades que lluiten contra'l despotisme teutó.

La festa del primer diumenge de maig, per sa significació, és l'acte de més transcendència literaria que durant l'any se celebra a Catalunya; i aquest any ha estat festa dedicada

DON APELES MESTRES

Eximi poeta, guanyador de l'Englantina en els Jocs Florals d'enguany amb ses poesies *Flors de Sang*.

DON SANTIAGO RUSIÑOL

Il·lustre novel·lista i autor dramàtic, guanyador del Premi Fastenrath en els Jocs Florals d'enguany amb sa novela *El català de la Manxa*.

en Yago Rusiñol; velleta velleta la senyora Moncerdà; a lo vell, per lo mistralença, la poesia de la senyora Domènec de Cañellas; vella, amb robusta i sapadença velluria de roure, la gran, la magistral, la masculina, la profundíssima poesia de Mossèn Antò Navarro—Mossèn d'una sola peça,—ja masses vegades estafat pels Jocs Florals de Barcelona.

Els que han inventat, els que han difondit el tòpic de *vells i joves*, han quedat ben lluits, com hi ha món!

Ja s'ho veien venir. Ja, en previsió, un dels acòlits, l'aspirant a noucentista senyor Erre, deia en la secció *Cosas*, del despampanant *Ciero*, dos dies abans de la festa:

Serán una fiesta completamente juvenil, los Juegos Florales de este año.

Flor natural: don Federico Rahola, sena-

dor del reino, estadista eminente, americanista sin rival, y con barba gris.

Rosa silvestre de oro: Apeles Mestres, un señor que hace un año salió de su casa, pero que hace treinta estaba encerrado en ella, después de pasearse por estas calles otros treinta o más Con barba blanca éste.

Premio Fastenrath: Santiago Rusiñol, otro chiquillo con sus melenas y sus barbas blancas.

Presidente: Pin y Soler, el de la familia de los Garrigas, viejecito y barbudo también.

Estos juegos van a parecerse a los de las trincheras aliadas, serán de los poilus.

Por fortuna, en medio de la zambra salta Valeri con su Violeta de plata.

Valeri tiene mucho talento, escribe admirablemente bien, pero es esmirriado, y junto a los demás escritores premiados parece un mico. Yo de él, no saldría.

Y además, ¡oh Valeri!, allí representarás las is latinas y el señor Matheu te lanzará una mirada olímpicamente aterradora.

—Joven, barbilampiño poeta, que sigues fielmente las horribles Normas!

Encara el *joven, barbilampiño poeta*, ha fet un regular paper amb uns versets capats dels que són, entre aquella *jovenesa literaria*, en boga fa algún temps!

No l'ha fet tant bo el bisbe regionalista senyor Bofill i Mates, qui, guanyador d'un *segón accésit*, NO'S TROBAVA A LA SALA (!) segons *La Veu*.

(On devía ser?)

I és això: els joves, els d'aquesta bescantada *jovenesa*, castos, ascètics, conceptuosos, madurs com són, *no vibren*, els falta alguna cosa que'ls altres, vells i forts, tingueren, retingueren i guardaren per a la vellesa.

Dit sia a títol d'observació.

Del discurs den Pin i Soler

Les belles paraules que en l'acte de la festa pronuncià el seu eminent president don Josep Pin i Soler han quedat quasi inèdites. *La Veu de Catalunya*, al revés de lo que feia els altres anys, no les ha publicades. *La Veu* ha fet el boicot als Jocs, primer, per la derrota que hi sofrí en lo de les normes; després, per la derrota que hi han sofert els seus poetes, (?) i després, encara, perquè són paraules francòfiles. Els altres diaris—els de *información*—perquè el publicar el discurs no fa vendre números. I els republicans—pena fa el dir-ho—perquè es tracta de cosa *vella, anti-quada... i catalana*.

Doncs bé, nosaltres en publiquem els troços més sobressortints i de més regust francòfil o belgòfil. Volem contribuir, quan l'ocasió es presenta, a acostar Catalunya a les nacions al·liades.

Veusaquí alguns troços del discurs:

«Y com en aquest lloch, presidint una solemnitat qual nom de festa sembla allunyar de l'esperit tot lo que no sien blanúries y gaudi, potser algú trobi inoportuna la nostra present oració, ben amistosament li demanem indulgencia, esperant vulla concedir-nos lo dret de proclamar en veu ben alta, precisament aquí, hont tantes voltes s'es dit que lo de 1714 fou una injusticia comesa en dany de la nacionalitat catalana, que lo de 1914 ha sigut una injusticia comesa en dany de la nacionalitat belga... que tothom respectava, per les virtuts civiques dels ciutadans que la constituïen, llur amor de la pau y del treball, llur contribució a la vera y sòlida cultura, sense arrogancies, sense brutals concupiscencies.

«Siem, donchs, permès manifestar la meua personal estimació per una terra hont he passat bells jorns de juvenesa, hont prenguí estat de matri-

moni, hont ab muller y fills he fet tranquiles estades vora les platges y'ls rius que són avuy llochs de carnatge; hont recurrent camps y viles, tants cops ens hem trobat ab monuments, costums y familiars usatges, que són testimoni del viure fraternal d'espanyols y belgues durant llargues anyades, no totes calamitoses, com los propis historiadors belgues declaran; car los Reys d'Espanya no eren Senyors del Paissos Baixos pel fet inicuu de la conquesta bèlica, sinó per dret de familia, y llur govern fou considerat llegalitim, fins pels mateixos que'l pertorbavan.

«Vullau, donchs, permètrons manifestar lo nostre amor per una nació hont, conseqüencia d'unions familiars entre espanyols y belgues, vos trobeu a cada punt, residint a Bèlgica, ab ciutadans wallons ò flandresos que's diuen com se deya llur avi, y's diuen molts avis nostres; hont a Brusselles s'axeca l'hospital per malalts pobres anomenat *Le Pacheco*, en recordança del filantrop de niçaga espanyola que'l fundà; hont, a la mateixa ciutat, la presó pública's diu *L'Amigá*, en recordança del català que possehia l'edifici y'ls espays, avuy contruhits, que eren jardins de son casal.

«Siens permès evocar en justificació del nostre plany les hores de reculliment passades a les aules de la Universitat Catòlica de Lovaina, avuy munts de runa, cercanths testimonis gràfics de l'estada que en elles feren als començaments de la setzena centuria los simpàtics Honorato Juan, Cabanilles, Llupià, Valldaura, Castell; catalans y valencians, estimats dexebles del nostre Joan Lluís Vives, de qui sempre hem sigut devotíssims; y la satisfacció patriòtica que'ns causava llegir damunt, los murs de la casa del carrer de Diest, hont lo gran humanista donava lliçó, l'elogiosa recordança de sa persona, ses virtuts y sa ciencia; y quan de Lovaina anavam a Bruges, lo afectuosament que hi erem rebuts per les persones doctes a qui'ns dirigíem, interrogantles sobre detalls del viure casulà que respecte al nostre compatrici sapiguessin, per tradició, ò be rememorant converses ab ancians de Bruges, qui després del cataclisme napoleònic d'ara fa cent anys, haguessin encara vist les runes de la iglesia de Sant Donat, hont era'l túmbul del gran home y'l de la seva angélica muller Madona Margarida Valldaura.

«Siens permès dir respecte a Brusselles lo que'l matex Joan Lluís Vives diu de Bruges en la dedicatoria de son llibre *De subventionis pauperum...* «No anomeno Bruges més que segona pàtria meua (diu en Vives), car en ella prenguí estat de matrimoni, en ella he sigut estimat y de tot cor desitjo'l be d'aquesta vila.»

«Siens permès recordar una terra hont, a Dixmude, Yprés, Furnes, quals noms, exos nostres dies calamitosos haurèu sovint ohit citar com llochs d'inhumanes hecatombes, encara hi hem assistit a festes populars que semblan coses de casa nostra, hont, a Furnes particularment, encara fan per setmana santa processons ab cucurulles y creus pesantes per l'istil de les que veyem essent infants a la nostra Tarragona; hont a Brusselles, la capital del Realme, per la Kermesse de Sant Llorens, la gran festassa del *May Broom* (l'arbre de Maig), fan exi'ls gegants, qual cap de colla es d'evident importació espanyola, car và vestit com los Reys moros de per aquí... porta gran barbassa y voluminós turbant; hont arreu, les beguines portan mocador gran sobre les espatlles, y mantenilla espessa, com les beates de les viles y llogarets del nostre Camp; hont transitant per certs carrers de Bruges vos creuriau a Girona; hont dalt de la ciutadela de Namur vos sembla ser a la Catedral vella de Lleyda, ab lo riu als peus y a l'horisó vastes planuries.

«Siens permès recordar en termes d'afflicció una terra hont tenim parents y amichs, que si no són tots morts, los qui la furor teutònica no ha emmanillat emportantsels com esclaus d'edats que semblaven per sempre oblidades, ploran damunt l'escampall de tions y mobles socarrats en que han convertides tantes llars de gent inofensiva aquells guerrers a qui l'heroisme belga ha impedit debellar ab la bruquedat per ells projectada lo *dolç pahís de França...* la terra d'Abelard, de Rabelais, de Descartes, de Montaigne, y a l'ensem,

com per miracle, *la filla major de la Iglesia*, que certs miopis solament saben veure en les estridencies d'una sorollosa minoria d'hòmens lleugers y de dones lleugeríssimes, que, en realitat, no representan més que la brossa inevitable dintre una societat nombrosa y barrejada.

«Entre la França i la Bèlgica, y les nacions que avuy tenen assobre abrahonades, la elecció no es dubtosa; car per nosaltres catalans la força no es lo dret, per nosaltres, les nacions de població nombrosa no són autorisades per ensenyorirse d'altres qual nombre d'habitants ò de kilometres superficials sien més reduhits, considerem que tant dret té de viure independent l'estat geogràficament exíguu com lo qui de tan extens ignora ses fronteres, y en conseqüencia som de parer de que'l *Dret*, lo dret sense sofismes ni distingos escolàstichs; la *Justicia*, sense escolis ni falses interpretacions, s'oposan a que les anomenades grans nacions se facin brutalment seves les qui sien de menor grandaria.

«Grandaria no es grandesa, y un poble no es gran per lo extès de son territori, ho es per les qualitats dels homes que l'han constituït, per les proeses dels seus avant-passats, per les virtuts civiques dels seus habitants, per la justicia de les seves Lleys, per la prudencia y moderació del seus Usatges, per la puresa de ses costums.

«Lo nombre, lo nombre armat, pot donar la força bruta, de cap manera'l dret d'esclavisar, y si'ls pobles forts com eynes de destrucció no respectan los qui sien més febles, tota relació social esdevé irrealizable; la varietat, que es lley d'armonia, se converteix en abjecta, en uniforme servitut.

«Si lo tractat per la mútua fermança ha de ser escarnit, si lo convingut y signat en actes solemnes, si'ls documents hont se consignan aitals promeses han de ser considerats con *troços de paper*, malgrat totes les filosofies, y les Universitats, y les Academies, en lloch de muntar vers lo que sublima y dignifica, lo que l'home farà serà rebaxarse fins un primitiu selvatgisme... Essent lo més deplorable en l'actual agressió germànica, l'orgullós pedantisme dels qui la menan, lo vergonyant pedantisme dels que l'aproban; la falsa idea dels qui's diuen super-hòmens, de que ells són de mena superior, de que ells han de regir lo món, no adonantse aquells obcecats varons de que'l poble germànich no es més virtuós ni més intel·ligent que un altre, sinó més nombrós, y de que per sa constant progressió numérica y la seva privilegiada situació al bell mig de l'Europa, sense mortandat d'homes, sense incendi de viles, anava prenent arreu les riqueses inexplorades per pobles negligents ò de migrades aspiracions; no reparant aquells doctors que tot ho analisan que la llur Germania ha sigut sempre un immens vas d'humanitat que quan es massa plè bull y escampa ses brumeres per les terres vehines... arrasantes, malmetentes... fecondantes, però de vegades fertilitzantes, fins sense que l'invasor s'ho proposés, per la força germinativa que porta l'adob, y dexant, quan l'aluvió era somort, escampalls de solatge, que, fosos los elements sobrevinguts ab los elements aborigenes, servien de llevat per fayçonar pobles, qui, ab lo transcurs dels anys han sigut gran part de l'actual Austria-Ongria, tota la Suissa Rhenana, un bon troç dels Paissos Baixos y de la Scandinavia; y dintre'l continent de lo que foren les Gàlies, lo poble dels Franks, ab ramificacions vers la Bretanya, al nort; vers la Provença, al migdia; l'Aquitània, la Marca Hispànica; rajant a Italia per les planes de la Lombardia, vers Roma, Nàpols y Sicília, hont sobre les despulles dels pobles invadits brotan agrupaments que s'arrelan, que passades unes quantes centuries esdevenen nacionals y cristallisan en reials dinasties, en Principats... que, com lo nostre, encara port'l nom del seu origen.

«Y com sia que ningú s'es sentit may prou fort per contenir les avingudes dels rius, lo reventar dels cràters volcànichs ni'l pollular de les generacions massa nombroses, lo que l'home sempre ha fet y farà mentres aleni serà procurar que les escories s'escolin per hont no li causin perjudici, y per conseguirho axecará barratges, se defensará, adoptant respecte a les irrupcions bàrbares

la tàctica ja seguida per l'andalús Trajà, anomenat Germanicus, per sos triomfs sobre'ls alemanys del seu temps; seguida per Juli Cèsar, seguida arreu y sempre, davant les invasions periòdiques d'aquells rius d'hòmens!... aturantles quan se produïen d'una manera massa tempestuosa.

»En lo cas actual, la nació alemanya s'es exida de mare; car sense ser provocada, sense que ningú li prenguéss rès, al contrari, després de ferse donar lo que no's merexia, ha invadit terres veïnes, violat de passada la nació belga, y al ferho ha trahit no solament les fermances diplomàtiques que permeten lo regular funcionament dels pobles civilisats, sinó que en lo panteig del seu furor contra la resistència belga, al violarla, l'ha trinxada, esmicolada... cometent, no una gloriosa conquesta, sinó un monstruós, un *Kolossal* homicidi.

«Flors de sang», d'Apeles Mestres

Aquest any ha obtingut l'*Englantina*—premi reservat a una poesia patriòtica—l'eximi Apeles Mestres. Per les meteixes raons que hem exposat al parlar del discurs del president, les magnífiques poesies de l'Apeles són també quasi inèdites.

Aquí van, doncs, *totes* :

HIMNE DE BOIG

I

D'Atila, el geni prepotent
que tot ho arrasa y aniquila,
del llamp caygut del firmament,
profetisat per la Sibila,
jo só'l directe descendent,
jo só'l rebrot del gran Atila.
Deu just, Deu gran,
tres voltes sant,
Deu meu, ben meu, tot meu, sols meu,
sigam propici si ets bon Deu!

II

Fa quinze sigles que la pau
de l'univers s'ha fet senyora,
quinze centuries que'l món jau
en exa pau embrutidora.
¡Llops de ma patria, despertau!
¡Avuy es temps, demà no ho fora!
¡Deu meu, sols meu,
sigues bon Deu!

III

Jo passaré per les nacions
com l'huracà que tot ho arrasa;
al bramular dels meus canons
cauràn ciutats casa per casa,
cauràn els homes a milions
que'n dexarà l'Europa rasa.
¡Deu meu, sols meu,
sigues bon Deu!

IV

Jo sembraré per tot la mort,
l'horror, el dol, la fam, la peste;
per terra y mar, del sud al nord,
ressonarà mon cant de festa;
serà la festa del més fort,
del llamp qu'arbora la tempesta.
¡Deu meu, sols meu,
sigues bon Deu!

V

Jo borraré tot el passat
qu'ab lletres d'or ha escrit l'història,
de tot lo qu'es y lo qu'ha estat
no he de dexarne ni memoria.
Començaré una nova edat
que parlarà sols de ma gloria.
¡Deu meu, sols meu,
sigues bon Deu!

VI

Jo t'alçaré cants solemniais
ab tornaveu de canonades;
jo't cremaré les catedrals
qu'altres creyents t'han axecades,

y't faré incens ab les fornals
de les capelles abrandades.

¡Deu meu, sols meu,
sigues bon Deu!

VII

Jo y tu som forts y triomfarèm;
y quan no'ns quedi a qui fer guerra,
pujaré al cel y ens partirèm
l'imperi etern de cel y terra.
Y en un sol trono ens asseurèm,
l'un a la dreta... y tu a l'esquerra.
Deu just, Deu gran,
tres voltes sant.
Deu meu, ben meu, tot meu, sols meu,
¡sigam propici si ets bon Deu!

EL REY JOVE

El meu reyalme es molt petit,
però so rey del meu reyalme;
avuy el barbre l'ha invadit,
però, Deu valme!,
jo só tan jove com ardit
si'l meu reyalme es molt petit.

Ell té soldats a milions,
alguns milers jo'n tinch apenes,
però menys temen els canons
que les cadenes;
y en compte d'homes tinch lleons,
si ell té soldats a milions.

Si li fan set els meus tresors
que'ls prenga tots y més encara,
però la sang dels nostres cors
se compra cara;
y, cert, be val algún esforç
tanta de sang y tants tresors!

De camps sembrats n'arrasarà,
de rius de sang en farà corre',
els nostres forts enrunarà
torre per torre,
però d'esclaus no'n trobarà,
mal nostres camps arrasarà.

Un país lliure'ns ha engendrat
perque cad'home hi visqués lliure;
en un país engrillonat
no hi volem viure.

No és un mot và la llibertat
en el país que'ns ha engendrat.

El meu reyalme me'l pendrà
quan ningú quedi al meu reyalme;
runes y cendra hi trobaràn,
però, Deu valme!,
quan sols el nom en dexaràn,
tant com es xich el meu reyalme
serà més gran!

ELEGIA

Eren nostres camps! El pas de l'arada
marcava el forment gronxantse ufanós;
els ha trepitjat l'host desenfrenada;
nostres camps, avuy, són un erm sagnós.

Era nostre riu! Suaument murmurava
regant nostres camps, florint nostres horts;
avuy l'ha passat la llopada esclava
y el riu baxa sang y arrossega morts.

Era nostra llar, la llar benefactora
que'ns dava ab amor l'escalf d'un bon foch!
Avuy s'hi ha assegut l'host violadora
y la nostra llar es un enderroch.

Era nostre altar! desde hont la pregaria
se'n pujava humil als peus de l'Etern;
invocant a Deu, l'host incendiaria,
ha abrandat l'altar en un foch d'infern.

Eren nostres fills! l'hermosa esperança
d'un vinent hermós que pochos d'ells veuràn;
l'horda de sayons n'ha fet gran matança...
Dexen orfanets y ells els venjaràn!

L'ORFANETA

La terra es tota un fangar,
xiula el vent y els núvols ploren;
soleta y ab aquest temps,
¿hont vas pel món, pobra noya?

Hont es el teu pare?—Es mort!
—Y ta mare, ¿hont es?—Es morta!
—Hont tens la casa?—No'n tinch!
Bé'n tenia, y era nostra,
però uns homes han vingut
y a empentes me n'han tret fóra.
Parlaven d'un modo estrany
que no'ls entenía gota;
han robat lo que han volgut,
han calat foch a les portes.
La nostra casa han cremat,
qui diu la nostra diu totes...;
no'ls havíem fet cap mal,
ni jo ni ningú del poble!
—Y ara, ¿hont vas?—Hont Deu dirà!
Darrera meu tiren bombes...
vaig endavant... endavant!
Be deuré trobà'algún poble!
Be deuré trobar, potser,
alguna ànima pietosa
que'm donga un bocí de pa
y'm deixi escalfà'una estona!
Si'm moro al mig del camí
tampoch hi perdré gran cosa...
el pare es mort al combat...
la mare ha mort de vergonya!...
En el món ja no hi tinch rès,
ni pares, ni llar, ni poble...
ni en el cel potser tampoch;
ja que Deu ens abandona.

NON-NON

Quan de nit te rodegen les ombres
¿no veus foch y més foch y més foch,
qu'en immensa fornal t'encereola,
t'abrassa, t'arbora,
devorant tes entranyes de llop?...
Cèsar, oh Cèsar, ¿y tu pots dormi'
quan te reclines damunt del coixí?

Quan els parpres la són te ve a cloure
¿no veus sang y més sang y més sang,
com un mar d'infinites onades
rogenques, inflades,

que't munta a la gola y ofega bramant?...
Cèsar, oh Cèsar, ¿y tu pots dormi'
quan te reclines damunt del coixí?

Quan frisés en ton llit te revolques
¿no veus morts y més morts y més morts,
com montanya de carn que s'axeca
molt alta, molt alta,
damunt teu desplomantse de cop?...
Cèsar, oh Cèsar, ¿y tu pots dormi'
quant te reclines damunt del coixí?

Quan de nit a tòn Deu t'encomanes
¿no veus punys y més punys y més punys
que s'axequen de tota la terra
que's crispen, que branden,
y en ton crani s'abaten fexuchs?...
Cèsar, oh Cèsar, ¿y tu pots dormi'
quant te reclines damunt del coixí?

NADAL A LA TRINXERA

Al fragor del combat, als horrors de la guerra,
ha succehit la pau y el repòs de la nit.
Ni una estrella en el cel, ni un sol llum en la terra,
ni l'udol d'un ferit.

Y va nevant, nevant!... Per la plana adormida,
com un alè de mort llisca un ayre glacial;
y s'emporta, al passar, un baf de carn podrida,
de pólvora y de sanch.—Es la nit de Nadal.

En l'ombra de la nit vagament se destaca
un canó trocejat ab l'armó de gayrell;
çà y enllà un cavall mort damunt la neu fa taca,
y la negror d'un corb fa taca damunt d'ell.
Al mig del camp nevat, semblant a una taupera,
boqueja un cau fangós d'aspecte sepulcral;
quatre homes en pilot, al fons de la trinxera,
vetllen amb l'arma al puny.—Es la nit de Nadal.
Gelats de peus y mans, els quatre camarades,

ab el cor adormit y ab els ulls ben oberts,
estrenyen entre dents les pipes apagades
y somnién desperts.
Llurs cervells ensopits confosament repassen
vells recorts com visions d'algún món irreal;

senten veus d'altre temps... y braços que'ls abra-
y besades al front...—Es la nit de Nadal. [cen

Veuen l'antiga llar flamejant lluminosa
ab cruxits de tions y perfums bosquetans ;
¡ com s'hi canta y s'hi riu prop de l'avia radiosa
tornada infant, avuy, ab el goig dels infants !
Y posen vora'l foch les flamants sabatetes
qu'han de rebre'ls presents de l'hoste celestial...
¡ Callèu ! L'infant Jesús ja arriba de puntetes...
ja s'aboca somrient...—Es la nit de Nadal.

«¡ Fills meus, tots som germans !», diu ab amor
[la vella.
«¡ Tots som germans !», a chor responen els
[infants ;
y's corre a obrí' al pobret que truca a la portella,
perque tots som germans.

La nit se va escorrent lenta y llarga, molt llarga.
L'alba clareja en fi, y en dona la senyal
el tret sèch d'un fusell, seguit d'una descarga.
¡ No es rès, un company mort ! ¡ ¡ Foch a n'ells ! !
[—Es Nadal.

APARTANT LA VISTA

Una montanya al fons ab una casa al peu,
molts arbres al voltant y un riuet a la vora,
un camí per hont may s'hi veu pujà el correu
y que mena a un poblet que dista més d'una hora.

Al redós d'un penyal, amagada una deù,
ab notes de cristall tot ensemps riu y plora ;
esquelles dringant lluny, aucells cantant arreu,
y algun cop, per atzar, el pas d'una tenora.

¡ Paradís deliciós sens historia y sens nom !
¡ Benhaurat qui pogués, oblidat de tothom,
viure, nexer y morir en aqueix clap de terra,
ignorant que hi han reys, fronteres y nacions,
y homes que may s'han vist y's maten a milions
perque un boig coronat ha declarat la guerra !

Del primer de Maig

MAIG DE 1915 (1)

Serà un maig més roig que'ls altres
el maig que viurem enguany.
Serà un maig que tots els dies
estaràn escrits amb sang.
Serà un maig que les senyeres
a l'aixecar-se en l'espai,
no seràn acompanyades
de cançons de germandat.
Serà un maig que tots els homes
follament s'odiaràn,
que les mans, abans amigues,
no voldràn pas encaixar.
Serà un maig que'l desig noble
de pau, amor i treball,
pel retruny de les batalles
quedarà en el cor glaçat.
Serà un maig més roig que'ls altres
que la Historia malehirà !

MAX MILL

PRIMER DE MAIG (1)

En els temps que estem atravessant, temps
d'odis desencadenats, de lluites ferotges, d'inci-
vilitats, de crims contra la Humanitat, de des-
orientacions, de feblesa d'ideals, la data del pri-
mer de maig ens sembla el record d'un bell somni
que ja s'ha fos...

La data del primer de maig ens parla de fra-
ternitat, d'altruisme, de redempció del paria, de
germanor universal. Que lluny n'estem ara de tot
això ! Hem retrocedit tot lo poc que havíem aven-
çat, arribant a endinsar-nos en plena barbarie.

Sols una esperança ens queda : la de que quan
hagi passat aquesta tempesta, aquesta malastru-

gança, avui plenament desencadenada, que ha ge-
lat quasi totes les ànimes i ha endurit tots e's
cors, es torni a sentir la set de l'Ideal i és lluiti
de nou amb pit i braó fins a veure'l fortament arre-
lat en totes les consciències humanes. Per a que
això sigui, fem vots en el trist primer de maig
de l'any 1915.

JOSEP BATISTA

CARNET D'ART

Domingo Soler

Quinze teles ens presenta aquest conegut artis-
ta, que, com totes les seves, són altres tantes vi-
sions de bella naturalesa, seleccionada per un es-
perit d'home-mestre amb la emoció d'un infant i
la devoció d'un creient.

Fixeu-se amb la simplicitat d'execució de les se-
ves obras, amb la tímida humilitat amb que vos
les presenta i el coneixereu an ell. Si fos flor, ni
ho fóra de trau, ni de bouquet, ni de jardí. Si en
Soler fos flor, seria una violeta de bosc, la més
modesta. L'amistat que'm lliga amb ell em priva
de fer-ne tot l'elogi que's mereix.

Les visions d'art aparegudes avui den Domingo
Soler en el saló Parés, transformen en rústeg i sen-
zill, com de montanya, aquell ambient d'ahir, sump-
tuós, senyorial i aristocràtic que embolcallava
l'art de somni den Riquer. I és que l'art den Soler,
que'ns reconforta amb els perfums de la pineda,
és tant ric de senzillesa com pobre d'artificis ; és
l'art que neix i existeix perquè si, impremeditadament,
inexorable com el meteix destí, com tot lo
que és brutalment inevitable. I tant si és senzilla,
aquesta mena d'Art que neguiteja an en Soler i a
tants i tants que'l cerquen ! Sortosament per ell,
pot dir-se que ja ha trobat el bon camí per a ob-
tenir-lo ; calen aptituds, constància i bona fe per a
anar lluny. En Soler hi anirà perquè hi va sol,
lliure de destorbs, de prejudicis i manies que l'en-
tretinguin pel camí ; peona sol, que ja'n té prou
amb la propia personalitat per a lluitar amb èxit
i enlairar-se fins al cim de la victòria.

Que per a molts anys pugui fer tant belles obres
i que les quinze teles es tradueixin en diners per a
fer-ne d'altres li desitja de tot cor el repòrter
d'aquest carnet de L'AVENÇADA.

Den Rogeli López són uns quadres pintats amb
discreció i amb facilitat de medis i d'observació,
especialment un interior de bosc i un recullit i típic
santuari muntanyenc.

El venerable Urgell, mestre de tants mestres,
hi exhibeix un dels seus exquisits poemes de pa-
leta, que no per ser prou coneguts deixen de
commoure novament amb suaus i entenedidores
melangies.

JOAN LLOPART

*Los federales de España tendemos a recons-
tituir las antiguas provincias o regiones. Ten-
dencia racional y lógica, puesto que unas ve-
nían determinadas por la naturaleza, otras por
la lengua y las leyes, todas por las costum-
bres y la historia, cuando las modernas no son
más que divisiones arbitrarias concebidas por
el unitarismo contra el espíritu autonomista
de las regiones.*

FRANCISCO PI Y MARGALL

Crònica de teatres

A propòsit de «El Cardenal»

Es va estrenar fa pocs dies aquesta obra i
no'n vàrem parlar, entre altres raons, perquè
crèiem que no era una novitat teatral digna
d'esmentar-se.

Coneixíem l'obra per haver-nos-la donat al-
guna companyia italiana de les que tant so-
vint ens venien a visitar en aquells bons temps
de més general afició al bon teatre.

Recordàvem, sobre tot, la magistral inter-
pretació que hi dongué el malaguanyat Gara-
vaglia.

No'ns podíem pensar que'l treball den Mo-
rano, al donar-nos aquesta obra, pogués fer
oblidar els seus plorosos antecedents.

Però hem vist que la propaganda intensa
que la empresa hi ha fet ha donat el resultat
d'una acollida pública prou falaguera per a
convertir-ho en una veritable actualitat tea-
tral.

S'ha arribat a parlar d'aquestes representa-
cions del Romea com d'un cas important i
quasi excepcional d'interpretació per part del
notable primer actor d'aquella companyia.

Es clar que aquesta anomenada prové de
les proporcions de la propaganda, dels aplau-
diments de bona part de la crítica dels diaris
i de la merescuda fama den Morano.

La gent s'enlluerna amb totes aquestes co-
ses i acaba per creure-s'ho una mica.

Una mica no més, perquè l'efecte que li pot
produir l'obra, amb l'interpretació ajustada
que requereix, no'l troba pas el públic en la
execució d'en Morano.

El públic sent el pes d'una representació
de drama històric que no li interessa, perquè
ni els conflictes, ni els estats anímics que hi
juguen es relacionen amb la seva vida real.

No percebeix la època en que's desenrot-
lla, i les idees i els sentiments que formen el
drama li passen sense adonar-se'n.

No veu l'impuls de l'orgull de l'aristocra-
cia caracteritzant una etapa de la civilització.

No troba el relleu d'aquella lluita entre la
força i l'astúcia que ha inspirat a tants poetes.

No sent el ritme d'aquella traducció d'Ho-
raci que va marcant el compàs de l'obra en
tots els seus quatre actes.

Amb prou feines arriba a veure el tràgic
conflicte intern que tortura en secret l'ànima
del protagonista, lluitant entre'ls seus devers
de confessor i els seus amors de germà.

El públic lo primer que veu és que tot allò
son titelles, gent disfregada, i decoracions de
roba.

Volem dir que la famosa *convencionalitat*
del teatre és la primera impressió que reb la
retina de la presentació escènica.

No és que'ls trajos, ni els mobles, ni l'estil
arquitectònic i els motius decoratius no esti-
guin bé ; al contrari, són d'una propietat for-
ça encertada.

Lo que hi ha és que està tot disposat amb
tal manca de proporció i harmonia que l'am-
bient queda destruït.

I naturalment, sense això no queden més
que'ls factors mecànics de la trama amb tota
llur materialitat.

Després es troba amb aquell capellà vestit
de vermell que passa d'unes situacions a al-
tres donant-se angúnies i disgustos, i prenent
determinacions insensates, i la seva estranyesa
es manifesta amb una rialleta d'efecte cò-
mic.

Perquè el senyor cardenal Joan de Medícis,
que fa en Morano, no és rès més que un cape-
llà amb sotana de porpra i un home irracional-
ment contradictori.

(1) Treball retirat del número anterior per excés d'original.

Per a donar la impressió d'un príncep de Església en el Renaixement, i portar a l'espectador la bellesa dels sentiments que lluiten a dintre seu com a fruit de la època, s'ha d'esser, per sobre de tot i abans que tot, senyor.

S'ha d'esser harmònic i comedit en el gest i en el to de la paraula, i s'ha d'expressar aixís el torment i la furia de les passions que'l dominen.

I en Morano vol expressar-les portant a l'exterior llur força intrínseca, i queda prou ordinari i barroer per a treure del davant la imatge aristocràtica, que és la única que explica i justifica la psicología del personatge.

Encara que això vingui a dir, senzillament,

que en Morano està molt malament en l'execució d'aquesta obra, no vol dir ni molt menys que regategem res de la seva justa reputació artística.

Ho vàrem dir un dia amb motiu de l'estrena de *Los semidiosos*, i repetim avui que en Morano és un dels millors actors espanyols contemporanis.

Però li passa lo que a tots els castellans: que no té facultats per al gran drama, amb tot i que és el que d'entre ells en té més.

Algún dia parlarem d'aquesta curiosa particularitat dels actors castellans.

SUPER

ELS JOCS FLORALS DAVANT DEL PLET ORTOGRAFIC

La llibertat de pensar, o les menjadores de la Diputació

VI Y DARRER

I després de la batalla, resolt el plet aixís, què? Com queden uns i altres? Això diràs, amic llegidor, i an això vaig a respondre't.

Escolta als uns. Parlen des de *Il·lustració Catalana*. No en variem ni l'ortografia:

«Era impossible que'l Còs d'Adjunts, al donàren compte y al reunir-se en plè, sancionés un acort tan pedantesch y tant irrespectuós ab los escriptors que més han treballat per la gloria dels Jochs Florals. (Es refereix a l'acord-sorpresa de 1913.) Era tançar per sempre més les portes de la poètica Institució a la majoria dels autors de Catalunya; era negar la entrada en los futurs volums a un drama d'en Guimerà, a una novela d'en Pin, a una poesia de mossen Collell ò d'en Picó, a una nova «Atlàntida» si demà la Providencia enviava a la nostra patria un altre Verdaguier; era desballestar la inspiració dels poetes prou encaparrats en esbrinar com s'han d'escriure les plosives y'ls paroxitons segons vinguin del grec ò del persa y en ensinistrarse en la mètrica modernista, ja també iniciada, que'ls anirà fermant amb regles y regletes, dignes del «tabulatur» dels Mestres Cantayres; era anar rebaxant la més esplèndida de nostres manifestacions literaries y patriòtiques fins a posarla al nivell de un segon certamen d'Esparraguera; era, en fi, renunciar y excomunicar no sols als millors escriptors vivents, sinó a tots els finats, per qu'els volums dels Jochs s'agoten y la seva reimpressió's feya impossible sense profanar la escriptura qu'els morts tingueren per més justa y adequada.

«L'honorable Còs d'Adjunts, al delegar al Consell Directiu la redacció de sos escrits respectant les formes gramaticals de cada autor, ha desfet la barrabassada y ha confirmat brillantment que la única preocupació que l'anima desde fa més de mig sigle es la de que les composicions premiades sien notables, cridant a l'efecte per escullir-les a gent entesa i de bon gust de tota mena de tendències y sistemes y opinions.

«Es clar que'l desig de la unificació ortogràfica es general. Però, avuy per avuy, aqueixa aspiració no pot passar de desig. La nostra llengua està en estat d'elaboració, filla d'una restauració lenta, pacient, difícil, y es admirabilíssim lo que ja s'ha fet per depurar-la. Però no tinguem la temeritat de sostenir qu'ha arribat la hora de fixarla definitivament ni de donar per terminat son vestit, que es sa ortografia. Y sobre tot, guardèmnos de posar-li un vestit nou, que no s'ha fet per ella, ni guarda relació ab cap dels que en sos bons temps havia dut.

«No hi ha cap llengua que s'hagi conformat a admetre de cop y volta la ortografia imposada per una Acadèmia. Lo que han fet les Acadèmies es sancionar lo que'ls bons escriptors han anat adoptant y posant en ús, ja que l'ús es la única norma del llenguatge y, per lo tant, de la escriptura, com ja fa vint sigles ens digué Horaci.

«A l'ús se'l pot encaminar però nó contrariar, y pe axò'l dia qu'un Institut, per sabí que sia, ve a decretar dintre la llengua catalana la substitució de la copulativa «y» per una «i» que no ha existit may, a esborra les «h», que han existit desde fa molts sigles, a posar una «ll» en paraules que sempre s'han escrit ab una «l», a carregar ab la exòtica forma «tz» los mots que tothom pronuncia ab una «s» senzilla («fertiliza», «suaviza» per fertilisa, suavisa), aquell dia tal Institut fa una feyna perduda encara que la ordre vingui firmada per eminents tocòlechs y bacteriòlechs y sancionada per lo President de la Diputació ab un manifest altissonant y ab acompanyament de bombo y platerets.»

I, al·ludint a les raons que'l senyor Duràn i Ventosa invocava amb referència a la solució del problema ortogràfic en les escoles, afegeixen:

«Y encara arriba a més la pertorbació que a n'aquests pobres noys porten les «Normes». Lo mestre dirà que la paraula «lluch» s'escriu sense cap «h», y potser lo petit dexeble's dirà «Lluch»; li ordenarà la supressió de la «y» y'l noy se dirà «Monteys»;

l'extermini de les «h» intermitges, y'l noy se dirà «Lluhi». Les «Normes» s'han sangrat ab salut dient que les seves reformes no afectaven als cognoms ni als termes geogràfics perque han endevinat lo fracàs a que la seva audacia les hauria llençat; però'l cas es que'l mestre's veurà en la necessitat de córrer a auxiliarse en la àvorrida ortografia tradicional, si no vol que'l dexeble no sàpiga llegir la meytat de les paraules del nostre idioma. Y es que contra les disposicions absurdes de les «Normes» s'hi subleva tota l'història familiar dels nostres llinatges, tota la genealogia dels constructors y glorificadors de la nostra patria, les viles y'ls pobles, les montanyes y'ls rius, tot lo que té vida, tot lo que té sanch y tot lo que té significació característica en nostres encontrades y regions, perque ni hi hà res d'axò que hagi de disfreçar son nom ni hagi d'esborrarne cap lletra, y ab la seva denominació natural y propia atravesarà encara molts sigles, a despit de rampells y d'extravagancies filològiques.

«Però no es nostre objecte combatre sistemàticament les «Normes» ni examinar si són bones ò si no ho són. No es costum nostra regatejar a ningú sos mèrits y, l'Institut, que altres ne té de contrets, té dret a que se li reconeguin els estudis que porta fets en honor de nostra llengua. Ab tantes regles com contenen les «Normes», algunes n'hi hauràn dignes d'estima y de ser tingudes en compte. Tot axò està molt bé y serà degudament estimat. Lo que no ho està es que vulguin imposarse als Jochs Florals ni a ningú, ni que's ereguin ja triomfadores en tota la línia. Es cert que s'han apoderat del periodisme y de la juvenalla literaria, però'l catalanisme, per culpa de sos directores, ha passat per tantes modes de temporada, que no hi hà perquè fiarse massa en la seva persistència. Avuy fa patriota lo ser «normista» com altres vegades ho ha fet lo portar barretina, ò ballar sardanes, ò anar a votar en Salmeron, ò fins lo declarar-se wagnerià ò apendre l'«Esperanto».

Com pots veure, lector, això són, si altra cosa no, raons, arguments, judicis, punts de vista—errats o encertats, no anem a esbrinar-ho,—però raons, arguments, judicis i punts de vista absolutament seriosos i respectables.

I, per damunt de tot: tolerancia. Tolerancia observada per ells des del començament i en tota hora. Si!

De *El Pirineu Català*, de Ripoll—que l'ha reproduït íntegrament,—copiem un paragraf del discurs del senyor Girbal Jaume en defensa de sa proposició: «La seva aprovació no prejutja res, però salva la llibertat de tothom. La seva aprovació no impossibilita la desitjada uniformació ortogràfica de la llengua, sinó que hi condueix: hi condueix pel camí de la espontaneïtat, que, essent el més expedit, el més lliure, és l'únic sòlid i definitiu. Quan la bonesa d'unes regles s'imposi, els volums dels Jochs Florals la reflexaràn eloqüentment. El dia que la unanimitat sia assolida, ben gloriósament i ben libèrrimament hi quedarà demostrada.»

Voleu més correcció, més tolerancia?

—«I els altres—diràs,—què han dit? En què han quedat, els altres?»

—«No han dit ni un piu!»

—«Com!»—diràs.—«Lo que sents, lector.»

La derrota, la desfeta, l'enfonsament d'allò que's necessitava com instrument i realitat le

govern i de cultura, com a irradiació en tots sos caires de l'esperit català, com a articulació d'europèisme i de modernitat; com a força renovadora de tot el sistema pedagògic, des de l'escola primària als doctorats; com a garantia de la justícia en tots els tribunals; com a penyora d'eficacia a les trones religioses, a les càtedres acadèmiques; com a nostrament indivisible de totes les tècniques; com a senyal ineludible de majestat en totes les organitzacions de poder i en tots els decrets minuciosos, com a garantia primera y darrera de la nostra capacitat constant de poble lliure, no els ha inspirat més que una ressenya periodística de 44 RATLLES, titulada *Els adjunts dels Jocs* (com podria haver-se titulat *Els indiots del Parc*) en la que's diu que, per majoria, el Còs d'Adjunts es declarà enemic d'afirmar la suprema conveniencia nacional d'assolir la unitat ortogràfica, i que la proposició de llibertat fou votada pels anti-normistes i algú normista, i que els nostres amics s'abstingueren PER RESPECTE A LA DIGNITAT I CORTESIA (?) DE LA INSTITUCIÓ, i els elements de la Unió Catalana votaren en contra.

Es a dir que tot allò tant transcendental, un cop perdut, una volta esvait, no mereixia altre comentari ni altra elegia que aquestos?

Anem a pams! *La Veu* sab ben bé que no s'havia perdut ni esvait cap cosaça d'aquelles que havia retret un dels seus Pares Sentències. *La Veu*, al fer aixís les seves 44 RATLLES de ressenya, sabia prou que no feia funerals més que en sufragi de l'amor pròpi d'algú dels infal·libles de la casa. I en aquella casa saben bé que'l millor lenitiu, quan van maldades, és un silenci reparador en el qual són tant mestres com en altres coses.

Aquests altres senyors, lector, han callat perquè han vist que *peor es meneallo*. Perquè han vist que ja's comença a dir, com acaba de dir en Josep Saderra des de *La Comarca*, d'Olot, parlant de les normes i de l'Institut, que aquest, si bé és una corporació composta de persones sapientíssimes, és COM UNA MENA DE CAPÍTOL ON TOTS ELS CANONGES SÓN DE GRACIA, I PER A SON INGRÉS NO'S NECESSITAVA PROVAR LA CAPACITAT NI LA IDONEITAT, SINÓ EL FAVOR.

Això és lo que cou i fa callar! En ares de moltes coses lletges, el silenci!

I és que la Lliga—y *La Veu*, son pregoner.—des de fa més d'un parell d'anys fonamenten totes les seves campanyes en tres tòpics capitals: l'anti-lerrouxisme, la Mancomunitat i l'Institut d'Estudis Catalans.

Dels dos primers no entrem a escatir-ne res, car no és el nostre objecte. Del tercer, parlem-ne, però per a que no se'ns tracti d'apassionats, parlem-ne per boca de *ganso*. I sia aquest *ganso* un senyor X, que, en 5 i 7 de març de 1913, publicà en *El Diluvio* uns articles titulats «*La plataforma electoral de la Lliga.—L'Institut d'Estudis Catalans*», on deia, entre altres gaies i saboroses coses que, avui per avui, no fan al cas:

«L'Institut es un feude de la Lliga Regionalista. A Catalunya hi han, sortosament, homes competentíssims en varis ordres de coneixements, verdaders especialistes en alguna ciencia o en alguna art, i era just i lògic que'l novell Institut congregués tots aquests valuosos elements, quals preferencies intel·lectuals s'havien manifestat clara i gloriósament dintre del seu redós acadèmic. En ell hi havien de cabre tots aquells qui honoren l'intel·lectualitat catalana, i de cap manera una capelleta regionalista a benefici d'unes quantes dotzenes de senyors desvagats que's repartirien bonament els quartets públics.

«S'han enquistat a l'Institut els joves sense feina de la Lliga en nombre exorbitant, alguns homes de positiva valua intel·lectual, algunes patums neutres i, per tapar la boca a la gent d'esquerra, dos o tres senyors qual acció, per la exigüitat del número, no és tot lo decisiva que fóra d'esperar. El Concell de l'Institut, per l'acadèmic que l'arriba a travessar, té el dò de transformar an aquest en home de talent si no'n té, el fa apte per tot, el converteix en lletrat, en erudit, en dialèctic, en sabí, en enciclopedista. Això fa que que'ls verdaders especialistes es vegin suplantats per aquests

meravellosos bric-a-braquistes nous de trinca, magatzems de tota mena de coneixements científics i literaris. I és dona el cas, per exemple, de que quan s'ha d'organitzar la biblioteca, per comptes d'encarregar aquesta altíssima missió a un bibliotecari autèntic—que bé prou en té l'Institut—faci de bibliotecari omnipotent qual-sevol arquitecte que retorna amb un plan de catalogació belga—«dernier cri» en la matèria,—que, efectivament, transforma la biblioteca en sala de cafè, il·luminada impropriadament amb sengles salmons de ferro forjat de la casa Ballarín. I ocorre també que quan s'han de dictar les normes ortogràfiques o s'ha de fer el vocabulari o s'ha de confeccionar el Diccionari, actuin de filòlegs tots els acadèmics, tot l'Institut en ple, encara que de filologia no'n sàpiguen un borrall i escriguin un català—els que l'escriuen—que fa llàstima i compassió.

«Es clar, emperò, que això no ve gaire d'aquí si es considera que presideix l'Institut de la Llengua Catalana aquest groller mossèn Antoni M.ª Alcover—si bé cal esmentar que'l bon clergue és sol, com a promulgador filològic o gramàtic, una verdadera figura més o menys decorativa, ja que, per fortuna, l'Institut té el verdader definidor científic de la llengua catalana—l'únic especialista en Filologia, i amb aquest n'hi ha hagut prou per promulgar les normes ortogràfiques i n'hi haurà prou per publicar el Diccionari. Però com que s'han de justificar les dietes dels acadèmics que actuen de filòlegs honoraris... cobrant, s'ha de discutir poc o molt lo que la majoria desconeix molt i poc. I després d'uns simulacres de discussió en la qual s'ha hagut de vençer—a força de crits, més que a força de raons—l'ignorància, el mal gust, la toçuda pedanteria o la mala fe d'una pila d'acadèmics que ho són únicament per als efectes de la nòmina o de les dietes, les normes famoses i indispensables han sigut promulgades amb la firma de gramàtics i llecs, homes de ciència i de lletres, poetes i capellans... menys la de l'acadèmic que no cobra, don Angel Guimerà.»

Seguim, seguim, que ja hem dit que eren gaies i saboroses coses, les coses del senyor X!

«L'Institut, a semblança de la burocràcia centralista espanyola, ha implantat el principi de pagar bé als que no treballen i d'escamentar el sou als veritables treballadors. Vegi's:

«El secretari general de l'I. d'E. C., don Eugeni d'Ors, cobra per tres conceptes: s'ha assignat el sou dels tres secretaris de les tres seccions de l'Institut. Això res tindria d'estrany si el senyor d'Ors pogués atendre als seus tres càrrecs degudament. Però és el cas que l'atrabilari filòsof de l'arbitrarisme encara no ha trobat la manera de dividir les hores del dia per forma tan escaienta que li permetés atendre als seus múltiples quefers. I, es clar, els treballs de secretaria en van de menys, i el senyor d'Ors—després d'autèptorístiques deduccions a que l'ha portat el seu pregó bergsonisme—ha decidit deixar-ho tot per fer i convertir la secretaria de l'Institut en despatx particular on hi reb les seves visites durant una hora diària, que és tot el temps que'l senyor d'Ors destina a l'I. d'E. C., només que una horeta cada dia, temps suficient, segons aquella «bella mente de aquí», per cobrar els tres sous de altres tants secretaris de les tres seccions de l'Institut!

«No's pot dir res de la tacanyeria dels catalans, la clàssica «avara pobretà del catalani»: l'Institut paga al seu secretari, el famós Bergson-Codorniu de la Lliga Regionalista, el sou de quatre-centes pessetes mensuals per una horeta diària de despatx... particular.

«Però encara hi ha més. L'arbitrarisme pot ser una bella cosa, o un bell reclam, en filosofia, però certament és un pessim sistema financer. Per aquest motiu el senyor d'Ors encara no ha pogut fer balanç dels gastets de secretaria—o si l'ha fet és cosa recent i ignorada—i els comptes estan tant embrollats que'l triplex-secretari—segons es xiuxieja per l'Institut—tindrà seríssims mals-de-cap per justificar les despeses realitzades des de la fundació de l'I. d'E. C. fins a la data. Un mica arbitrari, tot això, realment; però al senyor d'Ors se li ha de perdonar, perquè representa l'augusta maturitat de la nostra cultura, i entra de ple dintre l'arbitrarisme el principi de que «a un filòsof se l'ofèn demanant-li comptes de l'inversió del cabals públics».

«An en Verdaguier, perquè les seves mans candoroses i santes escampaven, sense assentar-ho al llibre de caixa, les almoines d'un marquès, se'l va perseguir, se'l va fer passar per boig. Però, ha! En Verdaguier, pobret, era la infantesa de la cultura catalana; no se li podien tenir tantes consideracions com al senyor d'Ors, que n'és la maturitat augusta!

«Deixem tranquil al secretari-triplex de l'Institut—una mena de Triunf arbitrari, formada per tres secretaris distints i un sol sou verdader,—deixem-lo tranquil que vagi passant balanç de secretaria... i passem a altres casos també demostratius de la bondat i excel·lència del règim financer dels regionalistes. Una de les seccions que dona més joc a l'I. d'E. C., és la Filològica. Tenim apuntades un gavadal de coses saboroses, molt més saboroses que aquells fruits macats del seu tresorer i secretari, don Josep Carner. Aquest eminent poeta i home de bon gust—anc que antipàtica criatura mal educada—també cobra, com el seu company senyor d'Ors, per varis conceptes. Com a secretari cobra... encara que mai hagi actuat com a tal (fa pena veure arreconats tonelades de llibres sense col·locació i malmetent-se). I lo més saborós és que quan hi ha hagut una menaça de feina futura; quan ha vist que podria haver-hi la possibilitat d'haver de feinejar poc o molt algun dia, l'extenuadíssim poeta s'ha fet nomenar un auxiliar, el senyor Vallès, que pugui valdre-li quan la feina possible i futura li vingui a sobre. Curiosíssim aquest desglosament de càrrecs per treballs que segurament vindran un dia o altre. Ve a ser com allò tant conegut de la marina de guerra: quan s'aproven els plànols de construcció d'un vaixell ja comença a cobrar la futura oficialitat del meteix. Per aquestes coses no valia la pena d'anar a estudiar economia a Prússia: el sistema és genuïnament espanyol!

«Però, ademés, el senyor Carner cobra en concepte de tresorer de la secció Filològica. Tresorer—pasmin-se, cavallers!—tresorer l'home dels comptes del Jocs Florals, dels comptes den Gaudí, el caçador dels premis en metàl·lic en tots els certaments poètics de Can prosa! Si, senyors, tresorer; i un tresorer ideal, sense llibres, sense caixa, sense balanç; tot simplificat, llis i planer com un sonet. Entrades: a l'infern del gec de la banda dreta; sortides: arxiu de factures a l'infern de la banda esquerra; balanç: quan no hi ha quartets, hem nivellat el pressupost; si ve alguna factura

escaducera, hi ha déficit; si l'infern del gec de la dreta encara raja, hi ha superàvit... Generalment, no raja.

«Un altre cas. Pensant donar una forta empenta al Diccionari de la Llengua Catalana, l'Institut—per proposta de mossèn Alcover—va decidir continuar recullint paperetes dels anònims col·laboradors de tot Catalunya pagant-les a centim cada vocable. A la sessió següent mossèn Alcover sol en va presentar 160.000, cobrant-ne, com era just, les 1.600 pessetes estipulades. Aquesta pluja de paperetes, o de confetti, va esverar als acadèmics, perquè tothom sab que mossèn Alcover en té una calaixera plena i un taller format pels seus nombrosíssims nebots i nebodes que està constantment en plena elaboració. Davant del perill l'Institut va decidir no pagar més paperetes.»

Edificant, no es cert, amic lector?

Doncs bé: és en defensa de tot això que la Lliga ha fet qüestió de gabinet la sumissió de tothom a les normes. Es en ares a l'escàs *prestigi* (!) de l'Institut que s'han llessat excomunicacions i que s'ha tret el Sant Cristó Gros. Es per mor de la tranquila digestió que no's vol soroll: lo fet, fet; ja està bé. No'n parlem més; terra a sobre.

I prou!

Aquí tens, amic i cansat lector, tota una història que, essent-ho aparentment d'un senzill i minço episodi corporatiu, entranya l'història de moltes altres coses no tant minces ni senzilles, ni tant clares ni tant diàfanies.

Tu treuràs la conseqüència de qui en queda mal-parat d'aquesta història...

I tu em diràs, després de oír-me, si són els Jocs Florals de Barcelona.

JOAN BLANCAS

AL-I-OLI

Xenius pren el lloc d'honor a Pol

Avui regirava montarulls de periòdics vells per una raó o altra guardats. Si n'ha sortida de pols i arna! De *Veus de Catalunya* n'hi havia qui-sab-les. N'he deixat un pilotell damunt la taula per rejuenir-me en els temps presents.

N'he desdoblades unes quantes: Pàgines artístiques de valor incomparable; articles i davantals polítics de suc i traça; contes exquisits de l'Oller, den Fuentes, den Morató, den Suriñach, den Pons i Massaveu, den Llanas... demana, lector. Ah! També he trobat notes *Al dia* de l'Agulló. La única cosa que no ha canviat en *La Veu*. En Pol és i serà en Pol: cosa consistent, positiva. No combrega en els nostres ideals de radicalisme en República, però res hi fa: davant de l'estil inconfundible de la plòma den Pol s'hi descobreix tothom.

Ja és sabut que si cap dels antics catalanistes no s'ha pogut despendre de *La Veu* és per la lleminadura de les notes den Pol, la única cosa que han guardat en aquella casa. A l'entrar-hi la patuleia den Carner i de l'Ors fou preciós crear noves seccions que ni Cristó les desxifra. El davantal de fondo... un geroglífic; els articles del Pare Bofill (rector, casat i la sufragània a casa), una continua xefallositat; i ja és sabut que'ls catòlics del Bisbat de Girona li xafaren la guitarra i els bisbes se'l miren com s'ha de mirar una coseta com en Bofillet i Matetes. Després segueix *Al dia*, que hem quedat en que és lo únic que pot llegir-se; després, *Glosari*. D'això no n'hem de fer

crítica, perquè és del domini públic la seva xeronada continua. Després també s'hi van estalonant les noves seccions: *El món fa via*, *Varia*, *Taques i capells*, o a l'inrevés, *Rims de l'hora*, etc., etc., etc. La qüestió són seccions o recones a omplir per cobrar *pela i mitja* d'aquí, dugues d'allà, i aixís fet el computo per xalar-se un sobre-sòu que permeti gastar pessetero, comprar flors per les que s'escalfen amb sos versos i enfilars mostruari pel dia que'l fulano hagi de fer bullir l'olla i parar taula pel seu compte.

Això no cal dir que ve a demostrar que en aquella casa s'hi reglamenta i administra a l'estil de can Seixanta. Don Eugeni se'n ressent, d'això, i hi ha cada *pelotera* que canta el *credo*.

Es conta que un dia digué baix baixet a l'orella den Morató: «—Home, hauríem de mirar que'l *Glosari* anés en altre lloc, al menys sempre davant de les espatollades den Pol.» Com és natural, en Morató feu un brinco com que l'hagués picat una vespa. I no és estrany: en Morató guarda encara quelcom de bon sentit en matèria literària. En aquella casa l'han fet quedar malament amb l'Oller, son preclar mestre, i ara l'escomesa de l'*Idol* l'anava a contrapuntar amb el mestre Agulló.

La perfidia mata la caça. Ve un dia i el *Glosari* salta al davant de *Al dia*, aixís com de descuit. Un altre dia es repeteix la *facecia*; i un altre i un altre... Ningú diu res, i aixís es va satisfent la vanitat i la superbia del capó del galliner. Algú de fóra se n'adona i corre *todo Madrid menos él*. L'Agulló, o en Pol (a) Agulló, no s'hi fixa ni té temps de fixar-s'hi a pesar de repetir-se la malifeta. Però arriba el divendres vespre (23 d'abril) i dissabte al matí, i ja'm deixen al pobre Pol al *montón de fuera* i dels anuncis; i és clar, diuen que arribà a adonar-se'n. Què farà?

I ja tenim un grau més de superbia satisfet en l'ànim del glosador eminent.

Però menaça tempestat en aquella casa: en Carner s'empipa perquè veu que ja comença a pendre's en serio la secció den Xenius.

Què passarà? Ja ho anirem veient.

BRUT DEL BORN

Als que veiem de lluny la guerra de les nacions ens queda un dubte respecte del pervenir vencedors no desconeguin el meteix principi llatí de Bèlgica. Tenim la por que'ls aliats que han desconegut els alemanys per a la seva perdició. Temem que's portin les fronteres de Bèlgica fins al Rin, que se li anexioni el Palatinat germànic. El llevat flamenc seria, alèshores, renovat i reforçat per la absorció impossible de dos milions d'ànimes alemanyes. El jovent que en aquestes terres restaria s'ha batut per l'imperi i està vinculat en ell per la sang i el foc. Seria un erro polític irreparable venjar la Bèlgica llatina reduint a una definitiva minoria la seva població de llengua francesa. Això seria introduir una massa pululant d'enemics a dins de les fronteres. Un gran imperi pot intentar aquesta aventura: Bèlgica no la podria resistir.

PERE COROMINAS

Turó Park

Esplèndids jardins
Grans atraccions
Pròxima obertura

NOTES MUSICALS

GRAN TEATRE DEL LICEU

Estrena de «La fanciulla del West» (1)

Per força en Puccini ha posat música a l'argument guinyolenc dels senyors Güelfo Cevini i Carlo Langarissi—adaptació de la novel·la del novel·lista americà Velasco, més digna d'un pel·lícula americà que de posar-li música per òpera—per a donar gust al públic americà i guanyar aixís un grapat de mils lires.

En tota la partitura no despunta una escena o un fragment genial; el paragraf de dissonàncies combinades amb ritmes inconscients que componen la línia temàtica, no emociona per lo artificiosa, com no deleita per lo incoherent.

El músic apenes està en contacte amb el llibre. El primer acte, el millor de tots, encara que resulta monòton, dóna motiu al compositor per a exhibir el seu talent descriptiu, i sentim una música dialogada, i encara que falti la melodia original, ens recorda *Madame Butterfly*, però la seva persistència sistemàtica fadiga i absorbeix a l'oient. El públic prefereix el segon acte, de més intensitat dramàtica. Però aquí en Puccini es *ruidós*, i menys sincer que mai. I menys val el tercer acte.

Admirable la senyoreta Raccanelli «Minnie»; en Tacani, «Remerez»; en Borghese, «Jake Rance», en Morro, «Lónora», y Algos.

Molt bé la direcció escènica, de Francisco Casanovas.

L'orquestra, baix la batuta den Mascheroni, perfecta.

En conjunt, una interpretació admirable, però *La fanciulla del West* val ben poc, artísticament.

«Pescadors de perles», den Bizet

Malgrat esser en Bizet, en la seva joventut, un ardent partidari de la tendència wagneriana i haver manifestat el despreci més profon per l'òpera còmica, també caigué en el pecat de l'època i debutà amb els *Bufats parisencs* i el *Doctor Miracle*, dugues òperes bufes que, naturalment, foren ben acullides i li valgueren força popularitat en aquells temps en què estaven tant en boga.

Però l'autor de *Damilch*, *L'arlésienne* i *Patria* sapigué redimir-se a la seva tornada a França, on va compondre *Carme*, que, encara que no una obra perfecta, serà escoltada sempre amb grat per son notable valor musical. Cabia esperar-la després, si la mort no havés segat tant prompte la vida del popular compositor francès.

En *I pescatore di perle*, composta a son país i abans que *Carme*, s'hi nota ja l'estil wagnerià i notable per la factura, instrumentació, elegant d'estructura i bellíssima en melodia, sense que deixi res que desitjar en tocant a inspiració i al pensament musical; no obstant, tal vegada per la falta de vigor en el ritme i la franquesa en el sentiment tonal, hem de confessar sincerament que en el nostre gran teatre moltes delicadeses passaren quasi inadvertides.

La interpretació, esmerada. La debutanta, senyoreta Ferri, de timbre de veu agradable, matitzada amb art, donà acertada expressió als passatges vocals i precisió en els aguts. En la part escènica s'hi notava la falta d'experiència, lo que feu que no resultés tant interessant com el treball vocal. En la innovació del primer acte, en l'aria i duo del segon i final, fou aplaudida.

En Nadal obtingué forces aplaudiments amb la

representació del personatge «Nadir», demostrant son talent ductil i domini en el cant afilligranat.

Molt bé estigué en «Zurga» nostre Segura-Tallien, de bellíssima dicció, en especial en el monòleg de la tenda india, que digué amb molta seguretat i molt sentiment, essent força celebrat.

Els chors i l'orquestra, dignes de la batuta del mestre Mascheroni.

S.

FLESTOMIES

Noms de besties

A la Catedral.

Un obrer s'hi presenta per a que li bategin una criatura.

El domer li fa:

—Quin nom li posarem?

—Tigre.

—I ara, sant cristià! Què dieu?

El pare, més ferm:

—Tigre!

—Vaja, home! Aneu en nom de Déu, que esteu de broma! No veieu que no pot ser? Això és un nom de bestia!

El pare, resolt:

—Tigre!!!

I afegeix:

—També són besties els lleons, i els Sants Pares se'n diuen!

MOSSÈN DOBA

Actuació republicana

Els federals

El Comitè Republicà Federal de Barcelona, en reunió tinguda diumenge passat, baix la presidència de don Joan Nuét, prengué, entre altres, el següent acord:

«El Comitè Republicà Federal, ha acordat per unanimitat desautoritzar a uns ciutadans díscols i ambiciosos que, sense estar inscrits en el cens del partit s'han abrogat amb gosadia la representació del mateix, constituint-se en «Comissió reorganitzadora» amb l'intenció malèvola de pertorbar als que fa 25 anys vénen actuant desinteressadament en la política republicana democràtica federalista continguda en el programa de 22 de juny de 1894, promulgat pel gran patrici don Francesc Pi i Margall.

Els federals nacionalistes de la Vall d'Aran, amb el senyor W. Dutrem al davant, volen publicar un nou periòdic en català que sigui el portaveu dels ideals nacionalistes republicans en aquella encontrada.

Conferències

Avui, a dos quarts de deu de la nit, donarà una conferència en l'Ateneu de Concentració Radical del districte VII, don Marcell Rico, qui desenrotllarà el tema «Causes que produeixen l'augment de la misèria a l'augmentar la riquesa. El remei per l'impost únic, segons les teories de Henry George».

En J. Rodergas Calmell, secretari de l'Unió Catalanista, donarà en el Foment Republicà Nacionalista de Reus una conferència acceptant el convingut de la Joventut Nacionalista Republicana d'aquella ciutat.

El prop·vinent dimecres, a dos quarts de deu de la vetlla, donarà una conferència en l'Ateneu

neu Gracienc d'U. F. N. R., el diputat per Tortosa i director del confrase *La Publicidad* en Marcell Domingo.

Festivals benèfics

El Círcul Fraternal ha celebrat un festival en obsequi dels professors i deixebles de la Escola Cervantina del Círcul Republicà Fraternal del districte segon i del quadre escènic de la propia entitat.

Hi assistí una grossa concurrència i hi parlaren els senyors Miró i Ticó, Polo, Cuadrench, Callén, Rafel Ulled, Marginet, Masip, Valero i els homenatjats senyors Durany i Gil.

La Agrupació Radical Instructiva del districte novè celebrà, en el local de l'Unió Radical Gracienc, un magnífic festival a benefici de l'Agrupació Radical de la Sagrera.

La festa resultà un gran èxit, tant artística com econòmicament.

Diumenge passat se celebrà a la Casa del Poble del barri de Pekín un festival escolar per a celebrar la inauguració oficial de la Cooperativa Obrera Pescadora, i a la nit se celebrà pel mateix motiu, un banquet. Ambdós actes es vegeren força concorreguts. En el segon, a l'hora dels brindis, parlaren els senyors Ballester, Omedes, Planas, Bernadas, Alvarez, la senyora Marín i els senyors Gardó i Soler.

ECOS DE LA GRAN GUERRA

Galdós pels aliats

La Petite Gironde demanà un article sobre la guerra, des del punt de vista del neutre, al gran novel·lista Pérez Galdós, contestant aquest amb la següent carta:

«Señor director: Respondiendo a su atenta carta tengo el disgusto de comunicarle que a consecuencia de mis sufrimientos, y sobre todo a causa de una grave afección a la vista que sufro desde hace algún tiempo, me veo en la imposibilidad de escribir el artículo que ha tenido usted a bien pedirme, por lo que me considero honrado en extremo.

«Si hubiera podido acceder a sus deseos lo habría hecho sin remuneración alguna y solamente por tener el placer de expresar en la prensa francesa mi profunda simpatía por las naciones aliadas, y particularmente por esa noble Francia, gloria y orgullo del espíritu latino.

«Si estuviera en mi poder, no mantendría nuestra neutralidad en los límites de un sentimiento platónico... Agregaré únicamente que en medio de mi soledad cuento ansioso los meses y las horas y los minutos que nos separan del triunfo definitivo de nuestra querida Francia y de las naciones que con ella combaten para dar al mundo una era de paz desarmada.

«Recibid, querido señor, los afectuosos recuerdos de vuestro amigo y servidor.—B. Pérez Galdós.»

Quan en una ciutat, un o molts ambiciosos poden elevar-se mitjançant la riquesa i el poderiu, neixen els privilegis del seu orgull despòtic i el seu jou arrogant s'imposa a la multitud covarda i dèbil.

CICERO

(1) Treball retirat del número anterior per excés d'original.

DE TOT-ARREU

Origen de l'esquirol

En el diari *El Socialista*, de Madrid, hi vàrem trobar, en certa ocasió, un curiós article, explicant l'origen de la paraula *esquirol*, aplicada als traidors dels obrers en temps de vaga.

«Aquesta paraula—deia el diari madrileny—va néixer dels teixidors, per allà l'any 1852.

«A deu kilòmetres de Manlleu, cap a la banda de l'est, hi ha un poblet que oficialment se'n diu Corcó; però el vulgus, des de temps immemorial, l'anomena «L'Esquirol». Se li va posar aquest nom quan el poble estava rodejat de frondoses boscuries, i l'animaló, que en català li diuen «esquirol», quasi convivia amb els seus habitants.

«Tant va popularitzar-se el nom, que per tots els districtes de Vic i d'Olot, a la gent d'aquell poble se'ls diu els «esquirols».

«En l'any més amunt citat, un fabricant de teixits a mà (en aquell temps no's coneixien els telers mecànics) de Manlleu, nomenat Sala, va intentar rebaixar el preu de la mà d'obra d'una classe de peces, i els teixidors de Manlleu van negar-se a teixir-les. Com que a Corcó («Esquirol») també hi havia teixidors i telers (avui també hi ha una fàbrica de teixits, però mecànics), el fabricant citat va portar a teixir les peces que van negar-se a teixir els obrers de Manlleu, a «L'Esquirol».

D'allavors ençà el deshonorós apel·latiu va estendre's per Catalunya, i avui la paraula «esquirol» es diu per tota Espanya i per tots els països on se parla el castellà.»

El matrimoni

Veus aquí les condicions que, segons Aristòtil, són indispensables per a contraure matrimoni.

Es deuen tenir en compte, principalment, dugues coses: les persones i les edats, a fi de que marit i muller siguin aptes per a procrear i no donguin lloc al mal viure o a la desunió, cosa molt freqüent en el matrimoni. Si la desproporció és molt gran entre les edats dels pares i els fills, faltarà temps a aquests per a pagar als pares lo que han fet per ells, i els pares, a son torn, quan siguin vells, tindran de fer esforços per a educar els fills.

Lo més interessant del matrimoni és tenir els fills ben constituïts, per a lo qual és convenient tenir present les següents observacions:

L'home perd les seves facultats generadores als 60 anys i la dona als 50.

Els matrimonis entre individus massa joves donen fruits malalticos i desnerits.

Les dones deuen casar-se als 18 anys, i els homes als 30. D'aquesta manera els seus fills podran ésser útils a la societat i a ells meteixos.

NOVES

Amb el títol de «Biblioteca Valenciana» i sots la direcció de don Miquel Durà i Tortajada, s'ha constituït en aquesta ciutat una nova empresa literària per a publicar textos antics i moderns d'autors valencians.

En Santiago Rusiñol, que's troba des de fa molts dies a Pollença (Mallorca) pintant i escrivint incansablement, ha acabat un vodevil en un acte, segona part de *El senyor Josep enganya a la dona*.

En Rusiñol també està treballant en la segona part de la novel·la *Un català a la Manxa*.

Prossegueixen activament els treballs per a la celebració del festival popular a benefici de l'Ensenya Catalana. S'anomenarà «Festa de infants i de flors». A més de l'Escola Mossèn Cinto, l'Esbart Folk-lore de Catalunya i la cobla «Peps», de Figueres, hi pendrà part l'Orfeó Gracienc, el qual graciosament ha respost a la petició que se li feu. Es molt probable que s'estreni una sardana original d'un eminent compositor català, el nom del qual és popularíssim.

El festival se celebrarà en condicions ventajosíssimes per la finalitat que té, en el Turó Park, revestint així tots els caràcters d'una grandiosa festa.

Se'ns assegura que actuarà dintre pocs dies en un dels nostres teatres, una important companyia d'òpera espanyola i catalana dirigida per un notable mestre català.

Ha mort en aquesta ciutat don Gonçal Iglesias, germà de nostre correligionari i amic, l'ex-diputat a Corts per Barcelona, don Emilià Iglesias.

L'acte de l'enterrament, que se celebrà el diumenge passat i fou civil, constituï una grossa manifestació de dol, que posà una vegada més de relleu les moltes simpaties amb que l'amic Iglesias compta entre'ls republicans barcelonins.

Ja sab lo molt que l'estimem en aquesta casa, l'amic Iglesias. Per això tota paraula que aixequem de condol per la desgracia que avui l'aclapara seria vana. Descansi en pau el finat i rebí l'estimat amic Emilià una forta i estreta abraçada de germà i amic, que amics fraternals són per a ell tots els de L'AVENÇADA.

Nostre il·lustre amic en Gabriel Alomar, del qual reproduïrem en el número passat una postal innovant-nos que's trobava malalt d'algún cuidado, ha millorat notablement. Estimats amics arribats recentment de Mallorca ens diuen que l'Alomar no sols es troba quasi del tot restablert i a punt d'empendre novament les seves quotidianas tasques literàries, que tant d'honor i gloria proporcionen a Catalunya i a la llibertat, sinó que sa malaltia no ha estat mai lo greu que la exquisida sensibilitat de l'Alomar li hagi pogut fer creure.

Ens alegrem molt que aixís sigui, i al manifestar els nostres més fervents desitjos de veure de nou a la palestra a tant estimat i il·lustre amic, fem fe de penediment d'haver contribuït, encara que per breus instants, al pesar que sentí tota la família lliberal de Catalunya per la malaltia de l'Alomar.

Ha mort en la ciutat de Reus don Ramón Rovirosa, pare de nostre correligionari don Raimond.

La desaparició del senyor Rovirosa produí a Reus profund pesar, puix era persona volguada i estimada.

Rebí la família, especialment el seu fill, la expressió del nostre condol.

S'ha inaugurat en aquesta ciutat—plaça de Catalunya, 12—un establiment que posa de manifest la creixença de la urbs, tant per la seva índole com per la riquesa amb que ha estat instal·lat: ens referim a la *Pensión Nowé*, qual gerent ens convidà a l'acte de la inauguració, del qual quedarem força complacuts.

GRANJA CARCERENY

XACOLATERIA I LLETERIA

RAMBLA DE LES FLORS, 33

OBERT TOTA LA NIT

Instal·lacions elèctriques. Il·luminacions decoratives. Lampisteria en general. Dinamos, electro-motors, telefons, timbres, para-llamps, ascensors, material elèctric, etc.

J. Jorge Vinaixa i C.^a

Oficines: Diputació, 168, pral., 2.ª Taller: Villarreal, 57, idè.

—Quina és la bicicleta millor?

—Pregunti-m'ho a mi:

La MARTÍ

Bicicletes a **175 ptes.**

PRINCESA, 37

BARCELONA

ESTOMACAL FALLIERES

SELECTE DIGESTIU

De venda en els principals cafès, restaurants i bars d'Espanya y de la República Argentina

VINS Y MISTELES

Societat anònima

BATALLA

Marquès del Duero, núms. 206 y 208

Telefon núm. 6177

Cafè Restaurant

PETIT PELAYO

SERVEI A LA CARTA I A COBERTS
SALO ESPECIAL PER A BANQUETS

Telefon 1871